

Má vůbec smysl studovat práva v zahraničí?

Taky máte rádi změny, nové výzvy a zajímavé příležitosti? Já ano! A tohle všechno člověku studium v zahraničí splní dokonale. Jenomže jako právníci jsme si vybrali jednu z oblastí, ve které jsou vědomosti získané v zahraničí výrazně méně uplatnitelné než je tomu u jiných oborů.

Studovat právo obchodních společností v USA nás tak sice může fascinovat, ale velká část nastudovaného vědění pozbude užitečnosti už za hranicí, dejme tomu, Kalifornie. O tom, jak moc jsou získaná fakta aplikovatelná v České republice, samozřejmě ani nemluvě.

Ale přesto dává i pro právníky studium v zahraničí obrovský, obrovský smysl. A ráda se s vámi podělím o mé 3 nejoblíbenější zjištění a zkušenosti, díky kterým na něj nedám dopustit.

1. Uvědomění si, že věci mohou být i jinak.

Na první příčky tohoto seznamu bych zařadila oči otevírající zjištění, jak moc můžou být věci jinak.

Když je člověk jen „ve svém“ prostředí, bere spoustu věcí – třeba právě v rámci vzdělávacího systému nebo nastavených pravidel – jako tak nějak dané.

Často nás ani nenapadne se kriticky zamýšlet nad tím, jestli to, jak to funguje u nás, je vlastně nejvhodnější řešení.

Opakované vycestování na delší dobu do zahraničí a debaty na různá témata s lidmi z prostředí, kde spoustu věcí mají nastavených úplně jinak, člověku otevrou oči. A nabídnou i určité sebevědomí vůbec přemýšlet nad tím, že to jde i jinak.

Proč vlastně máme takový systém vzdělávání, hodnot, takové zákony? A jak by to šlo i jinak?

A s tím pak jde hezky ruku v ruce i určitý out-of-the-box thinking.

A platí to i v osobní rovině. Tu jsem si nejlépe zkusila při svém studiu na střední škole, kde jsem žila rok u cizí americké rodiny v Texasu. A zjišťovala, že to, co mi přišlo jako naprosto běžné nastavení rodinných pravidel, způsobu trávení času, soukromí nebo vztahů může být najednou úplně, ale úplně jinak.

A přestože to zdaleka není vždycky zjišťování příjemné, je toto vytržení ze známých pravidel a způsobů myšlení rozhodně jeden z největších benefitů studia nebo práce v zahraničí.

A platí to i bezesbýtku i pro přemýšlení nad právem.

Při hodinách na LL.M. studiu na Berkeley používali profesori oblíbenou sokratovskou metodu. Základy jsme samozřejmě museli znát. Na ně se ale přirozeně nabalovaly otázky typu:

„A proč to tak je?“

„A jak by se tato otázka řešila podle českého práva? A proč?“

A já jsem si uvědomila, že se často poprvé kriticky zamýšlím nad tím, PROČ jsme vlastně přijali určitou právní úpravu. A jaké má historické, politické a společenské důvody.

Nad tím, jaké jsou vlastně alternativní možnosti řešení daného právního problému. A co by se muselo stát, abychom ten přístup změnili. A která taková změna by vlastně vůbec byla změnou k lepšímu....

Tohle mi přišlo jako neskutečně přínosná zkušenost.

Na škole jsem k právu přistupovala do velké míry jako ke stálému systému norem, který je třeba pochopit, naučit se ho a poté správně aplikovat.

Tady jsem si ale naplno uvědomila, že ke každému problému, který stát musí právně uchopit, existuje velká škála variant a přístupů. A ty se mění i v čase. A že i my můžeme přispět k tomu, abychom na to nezapomněli, kriticky komparovali, inspirovali se a snažili se o to, aby právo co nejlépe plnilo svůj účel.

Takže za mě určitě obrovský přínos všech zahraničních vzdělávání bylo, že mě donutilo otevřít mysl úplně jinému uvažování a přemýšlení - nad právem i vším jiným.

2. Uvědomění si limitů svého vzdělání a potřeby se neustále dál učit.

Na Berkeley pro mě silná „humbling experience“ bylo zjištění, že ačkoli jsem se na hodinu připravila, přečetla a zhlédla všechno, co bylo třeba, měla jsem stejně co dělat, abych ve škole držela krok s argumentačními a rétorickými schopnostmi ostatních spolužáků.

Vzhledem k typu postgraduálního programu, kterého jsem se na Berkeley účastnila („professional LL.M. track“), seděli v naší třídě třeba soudci nejvyšších soudů, členové vlády nebo nejlepší právní odborníci prakticky ze všech zemí.

Debaty byly rychlé, složité a profesori si dávali pozor, abychom všichni byli aktivně zapojeni. I při nejlepší přípravě bylo často dost náročné držet s nimi krok, takže vůbec nepřicházelo v úvahu nemít problematiku na nějakou hodinu nastudovanou. I se svědomitou přípravou dalo vlastně dost práce udržet si přesvědčení, že tam člověk opravdu patří!

Druhá část té „humbling experience“ pak přicházela při velmi časté otázce: „A jak by se tato otázka řešila podle českého práva? Je to, myslíte, lepší nebo horší přístup, než v USA / Číně / Německu? A proč?“

To si člověk velmi nepříjemně uvědomil, že ne vždy dokonale odpověď z hlavy zná, a musel si tak přiznat vlastní limity domácího vzdělání a nutnost na něm dál hodně pracovat.

A tohle bylo sice nepříjemné, ale taky to člověka hezky posouvá vpřed a donutí nikdy neusínat na vavřínech.

3. Pochopení, že čas musíme využívat efektivně.

Asi nikdo z nás nestíhá v životě vše, co by chtěl. Mě toho obecně zajímá hodně, takže snaha stíhat co nejvíce je pro mě dlouhodobě velké téma. A zahraniční zkušenosti v tom dokáží člověka zajímavě obohatit.

Ať už jde o nezbytnost stíhat přečíst a naučit se neskutečné množství materiálu, o snahu budovat nové vztahy a zároveň nezapomínat ani na ty, ke kterým se za pár měsíců budeme chtít vrátit, nebo o snahu sladit náročné zahraniční studium s prací v jiném časovém pásmu tak, abychom nepřišli o

cenné zkušenosti, zdroje a práci.

Ale silně na mě zapůsobil třeba i zajímavý přístup k času studentů i profesorů, který jsem ve vzdělávacím systému vyzorovala.

Ze strany studenta jsem to vnímala nejvíce na střední škole. Už tehdy jsem si mohla poskládat rozvrh nepoměrně svobodněji a individuálněji, než tomu bylo tou dobou u nás. Vedle předmětů, které bylo třeba každý rok splnit, jsem mohla dát větší prostor i tomu, co mě zajímalo, bavilo, nebo co jsem si prostě jen chtěla zkusit. Pracovat na vydávání školních novin, do hloubky studovat určitou část dějin, hrát v divadelním spolku, učit gymnastiku nebo rozvážet jídlo bezdomovcům, to všechno byly varianty, které pestrost rozvrhu mohly bez problémů doplnit.

Z pohledu vzácného času s profesory jsem to pak vnímala nejvíce na univerzitě. V hodinách jsme vůbec neabsolvovali přednášky tak, jak je známe od nás, kde by nám profesor přednášel dané téma a my (více či méně) poslouchali.

Na Berkeley měli skvělý (byť náročný) systém přípravy na každou hodinu. Ten zahrnoval přečtení příslušných kapitol v učebnicích, nastudování souvisejících soudních rozhodnutí a názorů na danou problematiku, doplněné zhlédnutím videa s přednáškou příslušného profesora na dané téma. Pro větší prohloubení znalostí většinou následoval kontrolní test nebo zpracování vlastní eseje.

Hlavně šlo ale o to, že do samotné hodiny jsme museli přijít už dobře seznámeni s daným tématem. Vysvětlováním a přednášením základů jsme se tak nikdy nezdržovali.

Celý čas s profesory byl tak využit maximálně efektivně. Ke kritickým debatám, srovnávání možností řešení a společnému pídění se po tom, jaké řešení je správné podle platného práva. A taky po tom, jestli to, že dané řešení je správné, je vlastně dobře. A jestli je v souladu se vším, co má právo a právní stát představovat.

Tohle využití času s přednášejícími je totiž nesrovnatelně víc inspirativní, než je nechat dokola vysvětlovat základy.

A věřím, že posunout tímto směrem i právní vzdělávání u nás, i v advokátní komoře, nemůže být špatný nápad.

Takže byť je pravda, že využitelnost konkrétních právních znalostí ze zahraničí je omezená, pokud ještě váháte, jestli takovýto výstup ze své komfortní zóny, podpůrné sítě a společenské bubliny do své životní cesty zařadit, já vám to doporučuji z celého srdce. Protože i nad užitečné zkušenosti je nepochybné, že těm zážitkům se prostě máloco vyrovná!

JUDr. Michala Plachká, LL.M.,

managing partner, advokát

PURE Legal s.r.o., advokátní kancelář,

místopředsedkyně představenstva České advokátní komory

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)